

Stanovisko SPČR k návrhu na navýšení odvodu za vydobytý nerost

Odvod z vydobytého nerostu je jedním ze střípků velkého komplexu, jaké má stát představy o zajištění surovin pro domácí energetiku a průmysl. K tomu podle našeho názoru slouží Surovinová politika a Státní energetická koncepce. Teprve na to by měly navazovat případné úpravy konkrétní legislativy pro jednotlivé dotčené obory podnikání. Zatím se ale práce na úpravách podmínek v oblasti těžby, redefinice Surovinové politiky a Státní energetické koncepce nikam významně neposunuly, nebo o tom minimálně nevíme.

Je zcela legitimní, pokud stát uvažuje o možném zvýšení příjmů ze svého majetku, ale mělo by to být podloženo analýzou dopadů a být součástí promyšlené reformy, která bude také řešit konkrétní problémy těžebního sektoru a nikoliv jen založeno na matematické úvaze, jak dosáhnout periodického příjmu do státního rozpočtu, respektive cílového výběru absolutní výše poplatku z vydobytého nerostu bez ohledu na dopady tohoto kroku do hospodaření těžebních společností a přeneseně do širších makroekonomických souvislostí.

Předkladatelé návrhu například nezdůvodňují, proč mají hnedouhelné společnosti platit až desetinásobek současné úhrady z vydobytého nerostu a proč u všech ostatních těžbařských společností návrh počítá pouze s dvojnásobkem původní úhrady. Jedná se o selektivní krok zaměřený pouze proti jednomu, shodou okolností z hlediska vytěženého objemu nejrozšířenějšímu a strategicky nejvýznamnějšímu domácímu nerostu - hnědému uhlí. Ve zdůvodnění chybí vyhodnocení vlivů jednotlivých faktorů, které mají vliv na těžbu podle jednotlivých druhů nerostů: vliv dobývací metody, kvalita a uložení surovin na ložisku, stupeň zhodnocení vytěžené suroviny po úpravě.

Navrhovaný přístup může vyvolat negativní dopady na ekonomiku České republiky a velmi špatný signál pro investice do obnovy těžebních aktiv nejen v sektoru hnědého uhlí, bez kterých se česká ekonomika dlouhodobě prostě neobejde.

S ohledem uvedené skutečnosti SPČR požaduje vypracovat analýzu ekonomických dopadů návrhu na navýšení odvodu z vydobytého nerostu. Analýza by měla zohlednit následující rizika možných dopadů, které zcela jistě nebudou působit samostatně izolovaně v plném rozsahu, ale ve vzájemné kombinaci podle toho, jak to především ekonomická a smluvní situace jednotlivých těžebních společností dovolí:

- **Riziko snížení příjmů státního rozpočtu z daně z příjmu** odváděných těžebními i teplárenskými společnostmi a celého sektoru, který využívá uhlí.
- **Riziko nárůstu nezaměstnanosti** v regionech s dnes již vysokou nezaměstnaností a se strukturálními problémy, když těžební společnosti se mohou snažit eliminovat alespoň částečně dopad navýšení do své ekonomiky snížením provozních nákladů.
- **Riziko, že se již v některých případech hnědé uhlí nevyplatí nadále těžit, což by kromě zvýšení ceny tepla ohrozilo i energetickou bezpečnost ČR.** Pokud by se toto riziko naplnilo, tak by se změnil i primární trh s energetickými surovinami, kdy domácí hnědé uhlí by ztratilo konkurenceschopnost a mohlo by být nahrazeno jeho dovozem ze zahraničí.

- V případech, kde to uzavřené smlouvy dovolí, **riziko, že se navýšení promítne do ceny hnědého uhlí a produktů z něj vyráběných, především do ceny tepla.**
 - Pokud by se toto riziko naplnilo, mělo by přímý dopad na konečného spotřebitele, přičemž **1,5 milionu českých domácností je zásobováno dálkovým teplem, vyráběným převážně z hnědého uhlí** a v případě **lokálního spalování uhlí v domácnostech** vzniká doprovodné **riziko sociálních i ekologických dopadů** v navýšení spalování odpadu a náhražek uhlí
 - Současně při stagnujících nebo i klesajících cenách silové elektřiny hrozí **následné riziko** schopnosti majitelů hnědouhelných elektráren získat zdroje pro nutné investice do ekologizace výroby elektřiny a tím **ohrožení celé hnědouhelné energetiky v ČR.**
- V případech, kde to uzavřené smlouvy nedovolí, **riziko dopadu na ekonomiku těžebních společností**
 - s návazným **rizikem omezení zdrojů pro investice do obnovy a rozvoje těžebních společností doprovázené snížením zakázek pro průmysl v regionech, kde se těží,** a s dalším sekundárním **rizikem dopadu do zaměstnanosti a rizikem dopadu na specializované strojírenské firmy s exportním potenciálem,**
 - včetně návazného **rizika dopadu na ekonomiku těžebních společností až s nutností jednorázového odpisu odpovídajícího snížení hodnoty těžební společnosti (tzv. impairment)** v účetnictví mateřské společnosti těžební společnosti.
- **Riziko, že ze strany těžebních společností, ve snaze eliminovat navýšení svých nákladů a pokles zisků, může dojít k omezení podpory pro obce a kraje a snížení zdrojů pro vzdělávací, sportovní a kulturní účely** v problémových regionech.
- Je také nezbytné vyhodnotit riziko, jaký **dopad bude mít zvýšení poplatků na kvalitu obnovy krajiny po těžbě,** protože těžbou uhlí se vytvářejí zdroje na její obnovu.